

Trenutno u Beočinu živi približno 7.000 ljudi. Industrijski grad leži u podnožju planine Fruška Gora, na 90 minuta vožnje od glavnog grada Beograda. Fabrika cementa kupljena je od francuske kompanije Lafarge 2015. godine i spojena sa Holcim-om da bi postala LafargeHolcim. U maju je objavljena najava da će najveći svetski proizvođač građevinskog materijala od tada biti poznat samo kao Holcim Ltd i njegovo sedište će biti preseljeno u poresku oazu Zug.

I u bivšoj Jugoslaviji Beočin je bio jedan od najzagađenijih gradova, ali čini se da se stvari dodatno pogoršavaju nakon što je 2002. godine do tada državnu fabriku kupio francuski Lafarž. Godinu dana kasnije rukovodstvo fabrike odlučuje da umesto prirodnog gasa, koji je do tada korišćen, počnu sa upotrebom petrol-koksa, prljavog nusprodukta prerade nafte koji sagoreva na visokim temperaturama. Razlog je cena – petrol-koks je daleko jeftiniji od prirodnog gasa. Ali i daleko opasniji, jer sadrži veliku količinu mikročestica, sumpor-dioksida i čađi.

Inspektori Pokrajinske inspekcije za zaštitu životne sredine Vojvodine obišli su cementaru 21. novembra 2019. godine kako bi izvršili vanredni nadzor. U izveštaju koji je inspekcija poslala Radiju 021, navodi se da su tom prilikom utvrdili da je cementara ispuštala u vazduh štetne materije čak 200 posto veće koncentracije nego što je to dozvoljeno. Inspekcija je analizirala podatke u periodu 31. avgusta 2019. do 21. novembra 2019. godine. Zabeleženo je da u septembru te godine cementara ukupno 62 puta ispuštala hlorovodonik, čije su vrednosti prelazile propisanu vrednost za 200 posto. U oktobru 2019. godine cementara je čak 847 puta u vazduh ispuštala praškaste materije, sumpordioksid, fluorovodonik, hlorovodonik, amonijak i azotne okside čak dvesta posto više od dozvoljenih graničnih vrednosti emisija. U novembru 2019 takvih propusta zabeleženo je 316 puta. Inspekcija je utvrdila i da je Lafarž koristio 963 tone opasnog otpada bez prethodne kontrole kvaliteta. Inspekcija je najavila da će doneti rešenje kojim će se od kompanije tražiti da sprovede mere kojima bi se uklonile uočene nezakonitosti. Takođe, inspekcija je najavila da će podneti i prijavu nadležnom sudu. Međutim, dve godine kasnije, sudski postupak se ne nazire. Zlatko Todorčevski iz Ekološkog pokreta u Beočinu kaže da je to sve jedna "farsa" i "pozorišna predstava". "Neće biti nikakvog suđenja", siguran je on. On kaže da je neophodno da postoji neko nezavisno telo koje će kontrolisati nivo toksina koje fabrika ispušta i da te podatke javno saopštava.

"Trenutni srpski zakon dozvoljava da cementara sama sebe kontroliše. To je ludilo. To ne postoji ni u Africi", kaže on. U Sloveniji, na primer, Lafarž je bio u obavezi da ispitivanja vrši na dnevnoj bazi i da ih objavljuje javno.

Spasimo Beočin je neregistrovana organizacija koja je aktivna od 2015. godine, pre svega

putem društvenih mreža. Imena članova udruženja nisu javna – i oni žele da tako i ostane. „Ukoliko bi se saznalo ko smo, sigurno bi bilo posledica. Neki od nas rade u kompaniji, neki su radili, nekima rade najbliži prijatelji i rodbina“, kaže nam jedan od lidera organizacije. Onda odjednom dodaje: „Mada razmišljamo da u jednom trenutku kažemo ko smo i da snosimo eventualne posledice, jer se ovako više ne može“.

Od desetak žitelja Beočina koji žive u samoj blizini cementare, samo je Jovan Ignjatović pristao da priča pod imenom i prezimenom. „Već sam star, ne plašim se više ničega“, kaže. Zajedno sa svojim komšijama žalili su se cementari, opštini, inspekcijama – svima za koje su verovali da bi im mogli pomoći. Na kraju su od cementare dobili odštetu u vrednosti od 700 evra. „Šta ja mogu da uradim sa tim novcem? Čak se pričalo da će nam ponuditi 12.000 evra za preseljenje, ali od toga nije bilo ništa“, kaže Ignjatović.

U Beočinu niko od lekara s kojima smo stupili u kontakt nije bio spreman da razgovara sa nama. Jedini podaci do kojih smo uspeali da dođemo bili su sa srpskog pravoslavnog groblja. Tokom tri godine (2017-2019), tamo je sahranjeno 99 stanovnika Beočina. Od toga, njih 27, nešto manje od trećine, umrlo je od kancera. Prosek u Srbiji je 21 posto.

Izvor: publiceye.ch